

HASTALAR İÇİN AĞIZDAN (ORAL) KEMOTERAPİ KULLANIMI BİLGİLENDİRME KİTABI

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
TIBBİ ONKOLOJİ BİLİM DALI

FR-HYE-04-409-05

Hazırlayan: Hemşire Nazime Akaltun

Danışılanlar: Prof. Dr. Özkan Kanat

Prof. Dr. Türkkan Evrensel

Doç. Dr. Erdem Çubukçu

Oral Kemoterapi Nedir?

Oral kemoterapi ilacı kanser hücrelerinin üremesini durduran ve yayılmalarını engelleyen, kapsül veya tablet şeklinde ağız yoluyla alınan ilaçlardır.

Oral Kemoterapi Nasıl Kullanılır?

- Tabletini veya kapsülünüzü kırmadan, ezmeden ya da çiğnmeden bütün olarak yutun.
- Yutmakta güçlük çekiyorsanız doktorunuza söyleyin ve ne yapabileceğinizi öğrenin.
- İlacı doktorunuzun reçete ettiği şekilde kullanın.
- Ambalajı bozulmuş, barkotsuz, etiketsiz ve faturalanmamış olan ilaçları güvenlik açısından kullanmayınız.
- İlacınızı kür programına uygun kullanın.
- İlacınızı aç mı tok mu içeceksiniz doktor ve hemşirenize sorunuz.
- En uygun yarar sağlamanız için ilacınızı aynı saatte alınız.
- İlaç alıyorsanız günde 2-3 litre (12 su bardağı) su için.
- İlaçlarınızı aynı saatte ve reçetenize uygun almaya dikkat edin.
- İlacınızı kullanmakta zorluk çekiyorsanız yakınlarınızdan destek alın.

UNUTMAYINIZ!

ORAL KEMOTERAPİ ÇOK ÖNEMLİ VE OLDUKÇA PAHALI BİR TEDAVİ ŞEKLİDİR!

İlaç Dozunu Almayı Unutursak Ne Yapalım?

- Unutulan doz almanız gereken doz saatinden 6 saat içinde hatırlandıysa unuttuğunuz dozu hemen için.
- Unutulan doz almanız gereken doz saatinden 6 saat ve daha fazla saat geçmişse, dozunuzu içmeyin normal doz saatine devam edin.
- Unutulan dozları dengelemek için kesinlikle çift doz almayınız. Normal doz takviminize devam edin.
- İlaç almayı unutmamak için cep telefonunuzun saatini kurun size uyarsın ya da ailede yakınlarınızdan birinin size hatırlatmasını isteyin. Sık sık hapınızı yutmayı atlamışsanız bunu doktorunuza ve hemşirenize söyleyin onlar bu durumda size ne yapmanız gerektiğini söyleyeceklerdir.

İlaç Dozunu Fazla Alırsak Ne Yapalım?

Kullanmanız gerekenden daha fazla ilaç kullanmışsanız diğer dozu almadan doktor ve hemşireniz ile konuşunuz.

İlaç Dozunu Kusarsak Ne Yapalım?

İlacınızı yuttuktan kısa bir süre sonra kusarsanız ve kusmuğun içinde ilacınız gözükmüyorsa ilacınızı tekrar için, gözükmüyorsa ilacınızı tekrar içmeyin.

Oral Kemoterapi İlacının Besin Ve İlaç Etkileşimi Var mı?

- Aynı anda birden fazla ilaç kullanmak, ilaçların etkisini kuvvetlendirebileceği veya zayıflatabileceği için çok önemlidir.
- İlacınızı kullanırken dikkat edeceğiniz besin ya da diğer ilaçları mutlaka doktor ya da hemşirenize sorun. (İlaç kullanırken greyfurt almayın.)
- İçeriğini tam olarak bilmediğiniz ve doktorunuzun önermediği bitkisel karışımları ilacınızla etkileşebileceğinden kullanmayınız.
- Aşağıdaki ilaçlardan herhangi birini kullanıyorsanız mutlaka doktor ve hemşirenizden ne yapmanız konusunda bilgi alınız.
 - ✓ Gut ilaçları (allopurinol),
 - ✓ Kan inceltici ilaçlar (kumarin, varfarin),
 - ✓ Antiviral ilaçlar (sorivudin ve brivudin),
 - ✓ İnme veya nöbet için ilaç (fenitoin),
 - ✓ Folik asit,
 - ✓ Mide koruyucu ve antiasitler gibi.

Uyarı

- Bu tablete yakınlarınız çıplak elle dokunmamalıdır.
- Göze temasından kaçınılmalıdır.
- Bu tableti çocuklardan, evcil hayvanlardan ve hamile kadınlardan uzak tutunuz.

Oral Kemoterapiyi Nasıl ve Nerede Saklamalısınız?

- İlacınızı buzdolabına koymayın.
- 30 derecenin altında oda sıcaklığında saklayınız.
- Nemli yerlere örneğin banyo dolabına, pencere önüne koymayın.
- Çok sıcak yerlere (kalorifer üstü, soba yanı) koymayın.
- İlacı kutusundan çıkarıp başka kutuya/ilaç kabına koymayın, kendi kutusunda saklayın.
- Oral kemoterapi ilaçlarınızı diğer ilaçlarınızın yanında saklamayın.
- Yatak odanızda çocukların ulaşamayacağı bir çekmeceniz varsa oraya koyabilirsiniz.

Oral Kemoterapi İle ilgili Güvenlik Önlemleri

- Dış ambalajdaki son kullanma tarihinden sonra ilacınızı kullanmayınız.
- Çevreyi korumak amacıyla kullanmadığınız ilaçlarınızı şehir suyuna veya çöpe atmayınız. İlaçlarınızı boş kutulara koyarak hastane veya eczaneye veriniz.
- İdrar, kusma, kan, sperm ve diğer vücut artıklarınızın yastık, yorgan kıyafet gibi yıkanabilir maddelere bulaştıysa çıplak elle dokunulmamalıdır, dokunmanız gerektiğinde eldiven giyiniz.
- İdrar, kusma, kan, sperm ve diğer vücut artıklarınızın yere bulaşması halinde yakınlarınız, kauçuk eldiven giymeden atıklara dokunmamalıdır.
- Bu atıklar normal deterjan ve su ile yıkanabilir, özel bir temizleyici gerekmez.
- İlacınızı içmeden önce ve içtikten sonra herhangi bir şeye dokunmadan mutlaka ellerinizi yıkayınız.

İlacınızı kullanmaya başladıktan 48 saat sonra bu güvenlik önlemlerini almalısınız!

Bu önlemlerle kendinizi, yakınlarınızı ve çevrenizi koruyunuz!

Oral kemoterapi ilacı Kullanırken Hangi Yan Etkileri Yaşayabiliriz?

- Kan değerlerinin düşmesine bağlı;
Enfeksiyon; bu ilacı kullandığınızda mikroplara olan direnciniz azalacaktır bu nedenle enfeksiyona yakalanma riskiniz artar.
Kanamama; bu ilacı kullanırken vurma ve çarpmalarda kanamaya daha yatkın olacaksınız.
Yorgunluk olabilir.
- Bulantı/kusma,
- Ağız ve boğazda yaralar,
- İshal, karın ağrısı,
- El ve ayak deri reaksiyonları; avuç içlerinde ve ayak tabanlarında karıncalanma, uyuşma, ağrı, şişme, kızarma, döküntü, kuru veya kaşıntılı cilt görülebilir.

Bu etkilere karşı alacağınız önlemleri doktor ve hemşirenizden öğreniniz!

Acil durumlarda derhal doktorunuza bildirin veya size en yakın hastanenin acil bölümüne başvurun!

Aşağıdaki tabloda pratikte sık kullandığımız ilaçlarla ilgili faydalanacağınız bilgiler yer almaktadır. Hastalığa ve eşlik eden diğer mevcut durumlara göre doktorunuz ilaç ve dozlarını ayarlayacaktır. Aklınıza takılanları lütfen sorunuz.

TABLO: TIBBİ ONKOLOJİDE SIK KULLANDIĞIMIZ ORAL (KEMOTERAPİ VE HEDEFE YÖNELİK) İLAÇLAR

İLACIN İSMİ VE (TİCARİ ADI)	DOZU VE UYGULAMA ŞEKLİ	İLAÇ VE BESİN ETKİLEŞİMLERİ
Axitinib (Inlyta) (1mg ve 5mg'lık formları vardır.)	*Sabah ve akşam 12 saat arayla bir bardak su ile çiğnemen, ezmeden ve bölmeden yutulur.	*Greyfurt ile etkileşebilir. *Canlı aşından ve canlı aşı uygulanmış bireylerle yakın temastan kaçınılmalıdır.
Capecitabine (Xeloda) (150mg ve 500mg'lık formları vardır.)	*Sabah ve akşam öğün sonrasında (tok) bir bardak su ile alınmalıdır. *Gün içerisinde bol sıvı alınımına dikkat edilmelidir. *Aksi belirtilmedikçe 14 gün süreyle kullanılır 1 hafta ara verilir. *Nadir bazı tanılarda 21 gün kullanımı da söz konusudur.	*Coumadin, fenitoin ya da folik asit, antiasit ve mide koruyucu ilaçlar kullanılıyorsa etkileşebilir, doktora iletilmelidir.
Erlotinib (Tarceva) (25mg, 100mg, 150mg'lık formları vardır.)	*Günde 1 kez, aynı saatte ve tercihen sabah aç karnına, yemekten 1 saat önce ya da yemekten 2 saat sonra alınmalıdır. *Tabletler bölünmeden ve çiğnenmeden bütün olarak yutulmalıdır.	*CYP3A inhibitörleri (Atazanavir, klaritromisin, eritromisin, indinavir, ketokonazol, nefazodon, nelfinavir, ritonavir, saquinavir) *CYP3A4 uyarıcıları (karbamezapin, fenitoin, fenobarbital, rifampin) *Omeprazol, ranitidin benzeri ilaçlarla ve antiasitlerle etkileşebilir, doktora iletilmelidir. *Greyfurt suyu ve sarı kantaron otu ile etkileşebilir.
Everolimus (Afinitor) (10mg'lık formu vardır.)	*Günde bir defa aynı saatte bir bardak su ile alınmalıdır. *Tabletler ısırılmamalı ya da parçalanmamalıdır.	*Orta düzey CYP3A4 inhibitörleri ya da PgP inhibitörleri (amprenavir, fosamprenavir, aprepitant, eritromisin, flukonazol, verapamil, diltizem) *Güçlü CYP3A4 inhibitörleri ya da PgP inhibitörleri (ketokonazol, itrakonazol, posakonazol, vorikonazol, nefazodon, atazanavir, sakonavir, darunavir, indinavir, nelfinavir, ritonavir, klaritromisin ve telitromisin) *Diğer CYP3A4 uyarıcı ajanlar (rifabutin, rifapentin, deksametazon, sarı kantaron, karbamazepin, fenobarbital, fenitoin) *Greyfurt, tropikal yıldız meyvesi, turunç ile etkileşebilir. *Canlı aşından ve canlı aşı uygulanmış bireylerle yakın temastan kaçınılmalıdır.
İLACIN İSMİ VE	DOZU VE UYGULAMA ŞEKLİ	İLAÇ VE BESİN ETKİLEŞİMLERİ

(TİCARİ ADI)		
Gefitinib (Iressa) (250mg'lık formu vardır.)	*Her gün aynı saatte aç veya tok çiğnenmeden yutulmalıdır. *Ciddi ishal ya da cilt reaksiyonu durumunda 14 güne kadar tedaviye ara verilebilir, doktora iletilmelidir.	*Greyfurt ile etkileşebilir.
İmatinib Mesylate (Gleevec, Glivec, İmatis) (100mg ve 400mg'lık formları vardır.)	*Mide rahatsızlıklarını önlemek için yiyeceklerle birlikte alınmalıdır, çiğnenmeden yutulmalıdır. *Su, portakal ya da elma suyu ile birlikte alınabilir.	*Asetaminofen, digoxin, antikoagülan, antikonvülsan ve oral kontraseptiflerle etkileşebilir. *Greyfurt ya da kafein içeren yiyeceklerle alınmamalıdır. İlacı almadan 1 saat öncesine kadar bu içeceklerin alınımından kaçınılmalıdır.
Lapatinib (Tykerb) (250mg'lık formu vardır.)	*Yemekten 1 saat önce ya da 1 saat sonra aynı saatte bir bardak su ile çiğnenmeden yutulmalıdır.	*CYP3A4 baskılayıcıları (klaritromisin, indinavir, itrakanazol, ketokonazol, nafazodon, ritonavir, saquinavir) *CYP3A4 uyarıcıları (karbamezepin, deksametazon, fenobarbütal, fenitoin, rifampisin) *Greyfurt ve sarı kantaron ile etkileşebilir.
Pazopanib (Votrient) (400mg'lık formu vardır.)	*Yemekten 1 saat önce ya da 2 saat sonra aynı saatte bir bardak su ile bölünmeden ve çiğnenmeden yutulmalıdır.	*CYP3A4 inhibitörleri (klaritromisin, itrakanazol, ketokonazol, ritonavir) *CYP3A4 uyarıcıları (karbamezepin, deksametazon, fenobarbütal, fenitoin, rifampisin) *Greyfurt ve sarı kantaron ile etkileşebilir.
Sorafenib (Nexavar) (200mg'lık formu vardır.)	*Günde iki kez aç karnına alınır. *Yemekten 1 saat önce ya da 2 saat sonra alınmalıdır.	*CYP3A4 uyarıcıları (karbamezepin, deksametazon, fenobarbütal, fenitoin, rifampisin) *Sarı kantaron ile etkileşebilir. * Yağdan zengin besinlerle alınmamalıdır, etkinliği azalabilir.
Sunitinib (Sutent) (50mg'lık formu vardır.)	*4 hafta boyunca her gün aynı saatte alınır, sonra 2 hafta ara verilir.	*CYP3A4 inhibitörleri (klaritromisin, itrakanazol, ketokonazol, ritonavir) *CYP3A4 uyarıcıları (karbamezepin, deksametazon, fenobarbütal, fenitoin, rifampisin) *Greyfurt ve sarı kantaron ile etkileşebilir.
İLACIN İSMİ VE	DOZU VE UYGULAMA ŞEKLİ	İLAÇ VE BESİN ETKİLEŞİMLERİ

(TİCARİ ADI)		
Temozolomide (Temodal) (5mg, 100mg ve 250mg'lık formları vardır.)	<ul style="list-style-type: none">*5 gün boyunca alınıp, 23 gün ara verilir. (28 günde bir)*Aç karnına yemekten 1 saat önce ya da yatma zamanı alınması gerekir.*Bir bardak su ile her gün aynı saatte alınmalıdır.*Bütün olarak alınmalı, bölünmemeli ve çiğnenmemelidir.	<ul style="list-style-type: none">*Aç karnına alınmalıdır.*Diğer ilaçlarla kullanımında anlamlı bir etkileşim saptanmamıştır.
Vinorelbine (Navelbine) (20mg, 30mg'lık formları vardır.)	<ul style="list-style-type: none">*Kapsüller, çiğnenmeden veya emilmeden bir miktar su ile yutulmalıdır.*Tercihen hafif bir yemekle beraber alınmalıdır.*Sıcak içecekler kapsülün hızlıca çözünmesine neden olacağı için sıcak içeceklerle birlikte alınmamalıdır.*1. gün ve 8. gün kan değerlerine göre alınıp, 13 gün ara verilir. (21 günde bir)	<ul style="list-style-type: none">*Kanınızı sulandırmak için kullanılan varfarin gibi ilaçlar (antikoagulanlar)*Epilepsi (sara) tedavisinde kullanılan fenitoin ve fosfenitoin*Mantar hastalıklarının tedavisinde kullanılan itrakonazol, posakonazol*Kanser tedavisinde kullanılan mitomisin C*Bağışıklık sisteminizi etkileme olasılığı bulunan takrolimus, everolimus, sirolimus ve siklosporin*Virüslere karşı etkili olan proteaz inhibitörü adı verilen ilaçlar.*Kloramfenikol gibi bazı antibiyotikler ile etkileşebilir.*Canlı aşılar (örneğin kızamık aşısı, kabakulak aşısı, kızamıkçık aşısı ve sarı humma aşısı) yaptırılmamalıdır.*Yiyecek ve içeceklerle bilinen etkileşimi yoktur.